novobydžovský ZPRAVODAJ

Ročník XX.
10. března 1993

Číslo
1

Z obsahu čísla: Do jubilejního ročníku ✦ Z městského zastupitelstva ✦ Policie a stav kriminality v roce 1992 ✦ Kulturní klub otevřen ✦ O ochraně spotřebitele ✦ Policie hlásí ✦ Oprava radnice ✦ Starosti podnikatelů ✦ Z redakční pošty ✦ Sokolský sloupek ✦ 120. výročí gymnázia ✦ Polemika o středověkém půdorysu Nového Bydžova ✦ Vzpomínky na počátky gymnázia ✦ Inzerce ✦ Báseň Dny života ✦ Zajímavosti ✦ Z naší matriky

DO JUBILEJNÍHO ROČNÍKU

Do dvacátého ročníku vstupuje Novobydžovský zpravodaj v nové úpravě titulní strany, která vznikla podle návrhu pana Karla Šprince, starosty města. Zdaleka však nechceme být „noví" jen touto změnou.

Novobydžovský zpravodaj bude i nadále vydáván šestkrát do roka, tedy s menším či větším zpožděním jednou za dva měsíce. Už z této skutečnosti vyplývá, že nemůže splnit základní požadavky na nejnovější aktuální informace a zprávy, s nimiž se čtenáři běžně setkávají na stránkách denního tisku. Skutečně aktuální se už za týden často stává zastaralým, natož po týdnech a po měsících . . . Navíc během doby mezi vydáním dvou čísel Novobydžovského zpravodaje se původní údaje a okolnosti někdy natolik změní, že jejich pozdější publikování postrádá smysl.

Na druhé straně si však uvědomujeme poměrně velký dluh v dalších základních informacích z Městského úřadu a tento nedostatek chceme postupně napravit pravidelnými stručnými články a sděleními z jednotlivých odborů. Pokud ovšem jde o běžná krátkodobá úřední oznámení, mohou se s nimi občané nadále seznamovat jen na úředních vývěsních deskách — první je v průjezdu radnice, druhá ve výloze opravny obuvi v ulici Čs. armády.

I když následující zjišťování bude spojeno s nemalými obtížemi (evidence je na různých místech), chtěli bychom pro čtenáře připravit nejnovější přehled služeb a živností. Zde však mají co napravovat i sami podnikatelé, kteří zatím výhodné inzerce v Novobydžovském zpravodaji využívají velmi málo. Větší finanční náklady si vyžádá pořízení orientačního plánu města pro Novobydžovský zpravodaj a volný prodej, ale tento plán jistě uvítají nejen místní občané.

Vedle článků s aktuální tematikou z různých oblastí života města i integrovaných obcí chceme zájem rozšířit i o další obce Novobydžovska. Zatím, žel, postrádáme stále dopisovatele, kteří by s redakcí trvale spolupracovali.

Novobydžovský zpravodaj už od svého počátku přinášel četné historické a vzpomínkové články. Budeme v nich pokračovat. Zdaleka nešlo a ani nepůjde o „staromilství". Jsme přesvědčeni, že obraz minulosti je jednou z cest k získání bližšího vztahu k místu a k životu jeho předků. Platí-li to pro člověka obecně, dvojnásobně to platí pro mladého člověka.

Zpravodaj bude pokračovat v oblíbených rubrikách (Policie hlásí, Zajímavosti, Z naší matriky) a i nadále bude pamatovat na milovníky výtvarného umění, beletrie a poezie.

Co říci Vám, čtenářům, závěrem? Přáli bychom si, abyste se svými připomínkami, podněty i vlastními příspěvky mnohem více než dosud podíleli na jednotlivých číslech Novobydžovského zpravodaje, aby i Vaší zásluhou získával další stálé čtenáře a stal se v jejich povědomí nikoli „plátkem", ale solidním místním časopisem.

J. P.

Z městského zastupitelstva

Poslední zasedání městského zastupitelstva se konalo 14. ledna 1993. Na programu jednání bylo hlavně několik žádostí o odprodej. Po zdůvodnění a odpovědích na dotazy je zastupitelstvo schválilo.

Dům čp. 1429 byl z majetku města odprodán MUDr. Karlu Mrzenovi za odhadní cenu 485.880,— Kčs s tím, že poplatky z převodu nemovitosti, poplatky spojené s vkladem do pozemkového katastru a náklady spojené se sepsáním kupní smlouvy hradí kupující.

Dále byla z majetku města odprodána jedna třetina domu čp. 1462 na Masarykově náměstí včetně dvora PhMr. Ivo Dvořáčkovi, bytem Hradec Králové, majiteli dvou třetin uvedeného domu, za dohodnutou cenu 200.000,— Kčs. Všechny právní poplatky opět zaplatí kupující.

Schválený odprodej čistírny oděvů a městských lázní s pozemkem se pro odstoupení kupujícího neuskutečnil.

Zastupitelstvo zrušilo své usnesení z 1. října 1992, kterým pověřilo likvidací Bytového podniku paní Martinkovou, a pověřilo radu, aby likvidátorem Bytového podniku jmenovala jinou osobu. Rada na své následující schůzi do této funkce jmenovala paní Ing. Ivu Lakatošovou.

Delší jednání bylo vedeno o výši poplatku za jednu popelnici na letošní rok. Zastupitelstvo nakonec schválilo, aby do konce března byla za jednu popelnici zaplacena záloha 200,— Kčs. Zbytek bude doplacen do konce června až po kontrole předložené kalkulace a schválení výše doplatku na příštím zasedání městského zastupitelstva.

J. P.

PODNIKATELÉ POZOR!

KULTURNÍ KLUB
v Novém Bydžově

pořádá

KURS VEDENÍ JEDNODUCHÉHO ÚČETNICTVÍ A VÝPOČTU DANÍ

(kursovné činí 60,— Kč)

Zájemci, zasílejte přihlášky do 20. března 1993 na adresu:

KULTURNÍ KLUB
Husova ulice 1370
504 01 Nový Bydžov

POLICIE A STAV KRIMINALITY V ROCE 1992

Rok 1992 byl pro Policii České republiky — Obvodní oddělení Nový Bydžov velmi náročný. Prakticky se stejným počtem lidí jsme museli zvládnout výrazný nárůst kriminality. K největšímu nárůstu došlo u krádeží vloupáním a u krádeží prostých — proti roku 1991 o 57,7 %. Je ke cti všech policistů, kteří se na objasňování trestné činnosti podíleli, že i přes tak vysoký nárůst kriminality se s ní dokázali poprat a docílit dobré objasněnosti v rámci okresu Hradec Králové.

U hospodářské kriminality bylo v rámci OOP Nový Bydžov zjištěno v roce 1992 22 trestných činů, což je nejvíce z venkovních oddělení v rámci okresu.

K závažnému narušení veřejného pořádku v roce 1992 nedošlo a ze závažné trestné činnosti bych chtěl uvést, že v roce 1992 došlo ke třem loupežným přepadením, kdy jedno do současné doby zůstává neobjasněné.

Pro porovnání uvádím výsledky objasněnosti OOP Nový Bydžov s celkovým průměrem okresu Hradec Králové:

Rok 1992:

Celková kriminalita — v rámci OOP Nový Bydžov bylo spácháno 213 trestných činů, z toho objasněno 123, což činí 57,7 % — průměr okresu činí 53,0 %.

Obecná kriminalita — v rámci OOP Nový Bydžov bylo spácháno 175 trestných činů, z toho objasněno 85, což činí 48,6 % — průměr okresu je 45,4 %.

Majetková kriminalita — v rámci OOP Nový Bydžov bylo spácháno 158 trestných činů — z toho objasněno 70, což činí 44,3 % — průměr okresu činí 39,7 %.

Stejně i první měsíc roku 1993 signalizuje, že dochází k ještě většímu nárůstu kriminality. V lednu 1992 bylo spácháno 11 trestných činů, v lednu 1993 bylo spácháno 31 trestných činů, což činí nárůst okolo 280 %. Za měsíc leden 1993 se nám podařilo udržet procento objasněnosti na 67,7 %.

Na úseku přestupků:

V rámci OOP Nový Bydžov bylo v roce 1992 spácháno 2.320 různých přestupků. Z toho bylo v rámci administrativy zpracováno (zadokumentováno a založeno na OOP Nový Bydžov anebo postoupeno k vyřízení správnímu orgánu) 540 přestupkových spisů. Z tohoto počtu se jedná o 176 odcizených přestupkových kol. Procento objasněnosti u adm. vyřízených přestupků činí 32,5 %.

Na úseku dopravy:

Nehodovost na našich silnicích nabývá stále větších rozměrů. Oproti roku 1991 se zvýšila, ale úměrnou řadou vzrostly i následky. Dochází k těžkým zraněním a zvýšil se i počet smrtelných úrazů. Agresivita, bezohlednost, nepřiměřená rychlost, nesprávný způsob jízdy a alkohol za volantem patří mezi nejčastější jmenovatele, které se denně podepisují na osudech desítek lidí.

V poslední době se stále častěji setkáváme s řidiči osobních aut dovezených ze zahraničí, kteří nemají schválenou technickou způsobilost. Mnozí jezdí bez SPZ, nebo používají papírovou, anebo dokonce od jiných automobilů. Zmíněný stav na úseku dopravy nám není lhostejný a nejsme s výsledky spokojeni. Důsledně budeme využívat příslušných zákonných norem, zejména novelizovaného zákona ČNR č. 200/90 Sb. Jen takovýmto způsobem můžeme čelit hrubé nekázni a bezohlednosti některých řidičů a zajistit bezpečnou jízdu a ochránit životy a zdraví našich spoluobčanů.

Spolupráce s městskou policií:

Dle mého názoru je spolupráce mezi státní a městskou policií v Novém Bydžově na velmi dobré úrovni. Společné úsilí vede k dobrým výsledkům, kterých bylo v roce 1992 dosaženo. V některých dnech — zejména v noční době — jsou zaváděny společné hlídky, které v několika případech zadržely pachatele různých trestných činů. Spolupráce probíhá jak na úseku služební činnosti, tak i při sportovní činnosti, kdy je zvyšována tělesná zdatnost policistů.

Velmi jsme uvítali zavedení panelu centrální ochrany u městské policie. Domníváme se, že tímto by mohl být lépe zabezpečen majetek podnikatelů a i dalších občanů.

Na závěr uvádím, že stav veřejného pořádku v teritoriu působnosti OOP Nový Bydžov je na dobré úrovni a podle svých možností se snažíme, aby byla bezpečnost občanů a majetku co největší.

Npor. Miloš Vršťala,
vrchní inspektor

KULTURNÍ KLUB OTEVŘEN

V únoru letošního roku se v bývalé mateřské škole v Husově ulici (pro starší — Balounkova vila) otevřel po dvou (!) měsících adaptací kulturní klub, který by měl po dlouhé době přinést pro občany města možnost pravidelně navštěvovat v těchto prostorách rozličná kulturní představení. Klubové prostory bude možno využívat i na různé společenské akce, včetně kursů a školení.

Program klubu bude koncipován pro celou veřejnost, s důrazem na potřeby mládeže, která by prostory v tomto klubu měla využívat v co největší míře (zkušebna pro hudební skupiny, divadelní soubory atd.) nejen proto, že se na vybudování tohoto zařízení podílela nejvíc.

V současné době je bohužel jedinou překážkou k jeho bezchybnému fungování zcela pochopitelný nedostatek finančních prostředků na vnitřní vybavení. Místy až nechutný spor o židle a stoly, tolik potřebné pro klub (bývalý majetek Městského kulturního střediska), musel být bohužel vyřešen pro město nedůstojnou výpůjčkou z TJ Nechanice. Městskému úřadu to nelze zazlívat, ovšem sokolové — jako už několikrát — spoluobčanům dokázali, jak to s tou kulturou ducha vlastně ve své navrácené sokolovně myslí.

Pořady budou různorodé, přijďte se podívat.

J M

O OCHRANĚ SPOTŘEBITELE

VYMEZENÍ NĚKTERÝCH USTANOVENÍ ZE ZÁKONA číslo 634/1992 Sb. O OCHRANĚ SPOTŘEBITELE

Poctivost prodeje výrobků a poskytování služeb

Prodávající je povinen prodávat výrobky ve správné hmotnosti, míře nebo množství a umožnit spotřebiteli překontrolovat si správnost těchto údajů. Prodávat výrobky a poskytovat služby ve schválené jakosti, pokud je závazně stanovena. Výrobky prodávat a služby poskytovat za ceny, které jsou v souladu s cenovými předpisy, a ceny při prodeji výrobků nebo poskytování služeb správně účtovat.

Hygienické podmínky prodeje výrobků a poskytování služeb

Prodávající je povinen zajišťovat hygienické podmínky prodeje výrobků a poskytování služeb stanovené zvláštními předpisy včetně opatření uložených příslušnými orgány.

Zákaz diskriminace spotřebitele

Prodávající nesmí žádným způsobem spotřebitele diskriminovat; zejména nesmí odmítnout prodat spotřebiteli výrobky, které má vystaveny nebo jinak připraveny k prodeji, anebo odmítnout poskytnutí služby. Rezervované výrobky je povinen prodávající po celou dobu rezervace zvlášť označit s uvedením doby, dokdy jsou rezervovány. To platí i o zaplacených výrobcích, které se nacházejí v provozovně do doby, než si je spotřebitel převezme nebo mu budou dodány.

Dozví-li se prodávající, že prodal spotřebiteli nebezpečné výrobky, je povinen bezodkladně jej o tom informovat.

Zákaz klamání spotřebitele

Nikdo nesmí klamat spotřebitele, zejména uvádět nepravdivé, nedoložené, neúplné, nepřesné, nejasné, dvojsmyslné nebo přehnané údaje, anebo zamlčet o skutečných vlastnostech výrobků nebo služeb či úrovni nákupních podmínek. Pojem „zaručený“ může být používán jen v případech, kdy je současně konkretizován obsah a jsou uvedeny podmínky záruky.

Informační povinnosti

Prodávající musí zajistit, aby jím prodávané výrobky byly viditelně označeny obecně srozumitelnými údaji o výrobci, dodavateli, o množství, jakosti, datu výroby, době použitelnosti a způsobu používání, údržby, skladování těchto výrobků.

Při prodeji použitých nebo upravovaných výrobků, výrobků s vadou nebo výrobků, jejichž užitné vlastnosti jsou jinak omezeny, musí prodávající na tyto skutečnosti spotřebitele předem zřetelně upozornit. Takové výrobky musí být prodávány odděleně od ostatních výrobků. Prodávající je povinen jednoznačně informovat spotřebitele o ceně prodávaných výrobků nebo poskytovaných služeb platné v okamžiku nabídky. Za tím účelem je povinen zejména zřetelně označit výrobky cenou nebo informaci o ceně výrobku či služeb jinak vhodně zpřístupnit. Prodávající je povinen spotřebitele řádně informovat o rozsahu, podmínkách a způsobu uplatnění odpovědnosti za vady výrobků a služeb včetně údajů o tom, kde lze reklamaci uplatnit, a o provádění záručních oprav. Prodávající je povinen provozovnu zvenčí označit obchodním jménem a uvedením hl. skupiny prodávajících výrobků nebo poskytovaných služeb. Tato povinnost se vztahuje přiměřeně i na prodej zboží a poskytovaných služeb mimo provozovnu.

Další povinnosti při prodeji výrobků a poskytování služeb

Umožňuje-li to povaha výrobku, je prodávající povinen na žádost spotřebitele výrobek předvést. V případech stanovených zákonem je prodávající povinen řádně vyplnit záruční list. Na žádost spotřebitele je prodávající povinen vydat doklad o zakoupení výrobku nebo poskytnutí služby s uvedením data prodeje výrobku, o jaký výrobek se jedná a za jakou cenu byl výrobek prodán.

Vyžaduje-li to povaha výrobků, zejména s ohledem na hygienické podmínky prodeje a charakter použití, je prodávající povinen výrobky prodávat v hygienicky nezávadných obalech, při samoobslužném prodeji je povinen spotřebiteli poskytnout vhodný obalový materiál. Vratné zálohované obaly, v nichž se prodávají výrobky, musí být v provozovně, kde se výrobky v takových obalech prodávají, vykupovány po celou provozní dobu. Výkup vratných zálohovaných obalů nesmí být prodávajícím omezen.

V provozovně musí být po celou provozní dobu přítomen pracovník pověřený vyřizovat reklamaci. Prodávající nebo jím pověřený pracovník rozhodne o reklamaci ihned, ve složitých případech do tří dnů. Do této lhůty se započítává doba potřebná k odbornému posouzení vady. Vyřízení reklamace však nesmí trvat déle než 30 dnů.

Ochrana před nebezpečnými výrobky

Orgány státní správy jsou povinny činit v mezích své působnosti veškerá opatření, aby zamezily uvádění nebezpečných výrobků do oběhu nebo jejich další oběh. O nebezpečných výrobcích v oběhu jsou povinny všemi dostupnými prostředky informovat spotřebitelskou veřejnost.

Oprávnění vůči orgánům veřejné správy

Sdružení jsou oprávněna činit podněty orgánům veřejné správy v souvislosti s plněním jejich úkolů. Orgány veřejné správy, které tyto podněty obdrží, jsou povinny informovat sdružení o jejich vyřízení bez zbytečného odkladu, nejpozději však do dvou měsíců od obdržení podnětu.

V rozsahu stanoveném zákonem ČNR jsou sdružení oprávněna podílet se na tvorbě a kontrole plnění státní politiky v oblasti ochrany spotřebitele.

Jana Bradnová,
vedoucí živnosten. úřadu

POLICIE HLÁSÍ

■ Rozhořčení v prvních dnech nového roku měl spolumajitel firmy EKOLMONT, k. p. Dne 3. 1. po příchodu do práce zjistil, že u montované budovy v Novém Bydžově, kde má firma kanceláře, pachatel rozlomením několika vložek zámků FAB do kanceláří vnikl a zde odcizil různé elektronické přístroje a osobní věci zaměstnanců se škodou vyšší 180 000,— Kč. Po pachateli, jakož i po odcizených věcech se vede intenzívní pátrání.

■ V měsíci říjnu 1992 došlo v objektu Zimního stadiónu v Novém Bydžově ke krádeži pánských bot i s bruslemi. Začátkem letošního roku byl orgány Policie z této trestné činnosti usvědčen nezletilý pachatel B. J. z Vysokého Mýta, tč. chovanec DDÚ Hradec Králové.

■ V noční době ze 3. na 4. 1. 1993 došlo k vloupání do stánku PNS proti sokolovně v Novém Bydžově. Pachatel zde odcizil různé druhy cigaretových výrobků v hodnotě 34 000,— Kč ku škodě podnikatele H. V. Následující den byl jako pachatel zjištěn devatenáctiletý B. J., který je vyšetřovatelem stíhán pro trestný čin krádeže vloupáním. Pachateli je prokázána další majetková trestná činnost.

■ Nezletilý pachatel R. V. v předvánoční době vnikl do neuzamčeného domu v Zábědově. Na chodbě z botníku odcizil celkem 4 páry obuvi, kterou používal pro svoji potřebu. Vzhledem k věku pachatele nemůže být pro tento čin předvolán před soud.

■ Za pomoci krumpáče rozštípal dveře u restaurace ve Skřivanech pachatel T. K. Dříve, než stačil z restaurace něco odcizit, byl ještě na místě zadržen orgány Policie Nového Bydžova a hlídku fyzicky napadl. Pro pokus o vloupání a útok na veřejného činitele se bude zodpovídat před Okresním soudem.

■ Po rozbití skleněné výplně se přes mříž v okně jako myš protáhl dovnitř do prodejny v Janovicích nezletilý pachatel, který přístupovou cestou si z prodejny odnesl alkoholické nápoje, cukrovinky a kosmetiku v hodnotě 2.500,— Kč. Část odcizeného zboží byla u pachatele zajištěna.

■ Po dobu jednoho roku byla pohlavně zneužívána nezletilá D. I. rómským mladíkem D. J., proti kterému je vedeno vyšetřování.

■ Jatečného býka za malý motocykl převedl na sebe V. J. od nezletilého R. V., který býka společně s P. J. odcizil ze Státního statku, farmy Stihnov. Této farmě způsobili škodu vyšší než 12.000,— Kč. Proti pachatelům je prováděno šetření Policií z Nového Bydžova.

■ Dne 16. 1. oznámila na Policii poškozená B. A., že před domem v místě bydliště jí bylo odcizeno osobní motorové vozidlo tov. zn. Š-100. Necelé dva dny stačily Policii k tomu, aby odcizené vozidlo našla a pachatele zjistila. Jsou jimi dva nezletilci, a to B. J. a D. L., kterým jsou prokázány i další krádeže.

■ Tchyni okradl zeť v Hlušicích, který využil její nepřítomnosti v bytě a odcizil jí příruční pokladnu s obsahem 12.000,— Kč a zlaté šperky. Proti F. J. bylo zahájeno stíhání a pro trestný čin krádeže se bude zodpovídat před soudem.

■ Tři kusy vepřů o celkové váze 360 kg pachatelé potřebovali na „masopust". Vepře odcizili z výkrmny v Křičově. Krevní kaluž v blízkosti výkrmny byla příčinou oznámení případu funkcionářem na Policii. Po pachatelích s mlsnými žaludky se pátrá.

O. M.

OPRAVA RADNICE

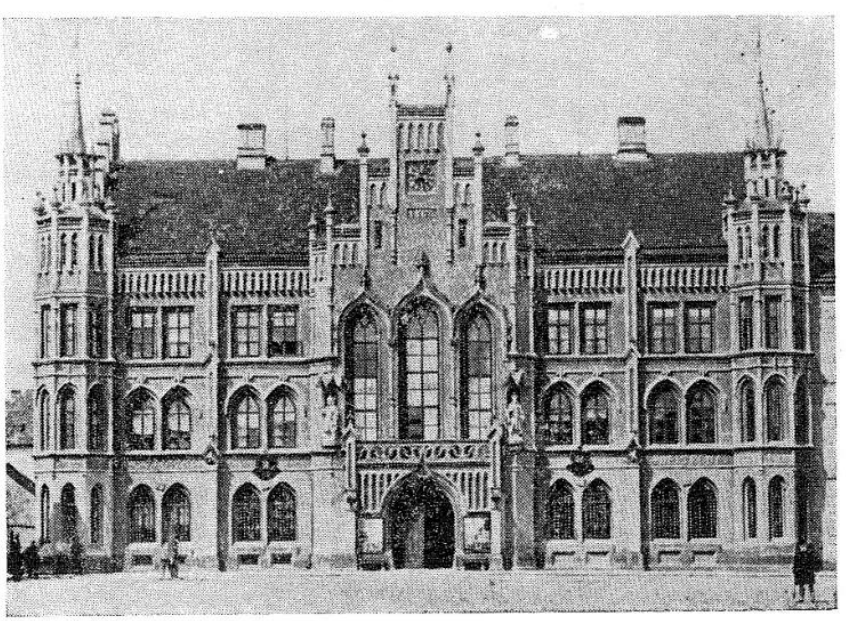
Zub času se zahryzl do fasády nejednoho novobydžovského objektu a nevyhnul se ani domu čp. 1, což je radnice našeho města. Každý občan, který se dokáže i při svých dnešních starostech dívat kolem sebe a nemusí být ani zdejší, si bezpochyby toho všimne.

Oprava radnice je vlastně dneska už „generálka" se vším všudy. Vím, že většině občanů postavené lešení kolem radnice nebude ladit oku, ale věřte, že je to pro jejich bezpečnost. Dnes už občany neohrožuje jen padající omítka a kousky cihel, ale i značně rozměrné pískovcové prvky umístěné na tomto objektu.

Co tato budova vlastně dnes už potřebuje? Opravu začít od střechy, přeložit krytinu, vyměnit klempířské prvky a konstrukce, opravit rozpadající se komíny, nadstřešní a štítové zdi, opravit či vyměnit věže a věžičky, opravit římsy, opravit a vyměnit okna, zpevnit zvětrávající cihelné zdivo, provést opravu celé fasády, zrestaurovat vrata a dveře, obnovit štukatérské prvky, opravit a doplnit kamenické prvky a provést i další umělecko-řemeslné práce.

Dne 26. 2. 1993 bylo svoláno jednání za účasti zástupců města, odboru kultury HK, památkářů z Pardubic, prováděcí stavební firmy Medis, účast přislíbila i soukromá restaurátorská firma. Účelem svolaného jednání bylo upřesnění nutného rozsahu prací, které by měly být provedeny, aby radnice nedělala svému městu ostudu. Původní rozpočet byl v roce 1989 cca 10 mil. Kčs, změny cen vstupů, které jsme za poslední tři roky zaznamenali i jako obyčejní občané tohoto státu, dnes znamenají náklad téměř 30 mil. Kč.

Věřím, že se povedou jednání a budou se hledat cesty úspor, aby se radnice zaskvěla v plné kráse i při

Průčelí radnice — snímek po roce 1891

snížených nákladech. Snad městu přibude zas jeden opravený objekt, ale kolik jich zde na opravu ještě čeká?

Otázka financování — toť jeden velký otazník! Mnohým občanům se vybaví jiné stavby zahájené před lety a dnes lze říci, že se dostaly „k ledu".

Naskýtá se otázka, zda město a jeho občané (včetně podniků a podnikatelů na jeho území) by nedokázali vytvořit konto nebo svůj vlastní fond na obnovu tohoto našeho města. Vzor už nám dali naši předci při stavbě Národního divadla v Praze. Může to být podnět k diskusím. Může prospět, ale taky nemusí. Ale zkusme se zamyslet.

Antonín Vojta,
investiční technik MěÚ

JEN PŘIPOMENUTÍ

Ve Zpravodaji č. 3 ze dne 8. 7. 1992 jsem v článku „Co v Bydžově ještě nemáme" upozornil, že nám chybí důstojný památník obětí našich občanů padlých v první i druhé světové válce a utrpení mnohých našich občanů za čtyřicetileté totality komunistické. Na tento článek bylo odpovězeno, že jsou potřeba vyřídit nějaké administrativní záležitosti s tím související. Věřím, že za ty měsíce, co uplynuly, se tak stalo a že se můžeme těšit, že letos k 28. říjnu se náprava stane.

Roudný

Z redakční pošty

VÁŽENÁ REDAKCE,

nechci kritizovat Váš „Zpravodaj", ale postrádám v něm to nejdůležitější — totiž zprávy.

Kultura, Sokol, muzeum, minulost Bydžova mě sice také zajímají (sama si Zpravodaj pravidelně kupuji), ale nevím, kdo mi vymete komín, kdo opraví střechu, vodovod, nahodí stěnu, vymaluje atd.

Netrávím-li čas na ulici a nesháním informace od známých, kterých bohužel mám málo a jen ve starší generaci, jsem v podobných situacích bezradná. V Bydžově se zavádí plyn, z informací vylepených na uličních panelech (ve kterých se ani moc nevyznám) se dozvím, že plyn bude v Promilu, ve Sloupně atd., ale jak je naplánován rozvod po městě, ne. Myslím, že by každý uvítal a Váš časopis si rád kupoval, kdyby se rozšířil o skutečně potřebné informace a mohl by být v takovém případě i dražší a nemusel by být na křídovém papíře. Věřím, že podnikatelé platí dost vysoké daně, snad by si zasluhovali, kdyby se veřejnost, která nemá styky s Městským úřadem a podobnými institucemi, o nich dozvěděla.

Byla bych ráda, kdybyste si moji připomínku nevykládali špatně, ale jako řadový občan tyto informace skutečně postrádám.

Přeji Městskému úřadu víc peněz, spořádané a ukázněné občany a tím i víc úspěchů.

M. Kratochvílová

STAROSTI PODNIKATELŮ

Před několika dny natáčela regionální televize v našem městě a položila otázku v některých soukromých obchodech majitelům: „Daří se podnikání v Novém Bydžově?" Odpověď byla všude stejná: „Daří." Souhlasil bych s touto odpovědí, ale jenom částečně. Podíváte-li se na podnikatele trochu blíže, a to se týká nejenom bydžovských, zjistíte, s jakými problémy se každý z nich potýká. Nejedná se o zajištění každodenního chodu provozovny, ale o problémy vycházející z nedotažených nebo špatných zákonů. Daň z přidané hodnoty, která vešla v platnost se začátkem tohoto roku, přinesla podnikatelům nemalé starosti. Uvedení jmenovaného zákona v život bylo uspěchané, nedokonalé. Drobný živnostník jako neplátce daně z přidané hodnoty v řetězu plátců je ve velké nevýhodě. Mnoho podniků se začátkem roku podražilo vstupní materiál, tím vzrostla cena finálního výrobku a ten se může dostat do oblasti neprodejných. Platební neschopnost a druhotná platební neschopnost, to je další problém, ale to se dostáváme dost daleko. Silniční daň. Ten, kdo vozidlo nepoužívá jako výrobní prostředek, daň platit nebude. To byla první verze, která dnes není pravdou. Snad ještě k úpravě dojde. Jeden z nejpalčivějších problémů je pojištění.

16. 2. 1993 byla v Novém Bydžově schůze podnikatelů, jejímž hlavním bodem bylo právě pojištění. Sešlo se kolem sta podnikatelů. Byla odsouhlasena petice, v níž se říká, že neúměrné finanční zatížení podnikatelů vede k likvidaci drobného a středního stavu. Tím byla podpořena karlovarská výzva, která požaduje změnu některých zákonů. Nebudou-li naše požadavky projednávány a řešeny, jsme ochotni — tak jako naši karlovarští kolegové — automobily zablokovat dopravu v centru Prahy. Tato petice byla odeslána ministerstvu financí, vládě a poslanecké sněmovně. Když si tyto popsané skutečnosti podnikatel sečte, dojde některý k rozhodnutí, že není schopen přežít, a vrátí živnostenský list. Ke konci minulého roku jich vrátilo v Hradci Králové na živnostenském úřadu více jak tisíc sto.

Trablí má podnikatel víc, každý svoje, specifické i společné. Kladu si na závěr otázku: „Není podnikání trestem?? Ale za co?"

Libor Kruliš

PODĚKOVÁNÍ PEDAGOGŮM

Městský úřad Nový Bydžov,
k rukám p. starosty

VÁŽENÝ PANE STAROSTO,

s radostí Vám oznamuji, že p. ředitel dr. Štoček a jeho zástupce p. dr. Janoušek získali v soutěži Pedagogická tvořivost 1992 1. cenu za velice úspěšně zpracovanou tématiku k právní subjektivitě škol s názvem: Kroky k právní subjektivitě.

O tuto jejich práci je veliký zájem ředitelů a ředitelek všech typů škol: mateřských, základních i středních doslova z celé České republiky.

Blahopřeji Vám, vážený pane starosto, k tak úspěšným mladým pedagogům a prosím Vás, kdybyste byl tak laskav a při nejbližší příležitosti jim veřejně oběma poděkoval.

Se srdečnými pozdravy a v dokonalé úctě

dr. Dagmar Frýbová,
ředitelka Pražského centra vzdělávání pedagogických pracovníků

1. BŘEZNA 1993
zahájil činnost

K + K KNIHTISK KAMENOTISK
v Humburkách u Nového Bydžova
JOSEF LOUDA — tel. 0448/22781

- **Hospodářské tiskopisy**
- **Soukromospolečenské tiskoviny**
- **Brožury**
- **Katalogy**

Vše za velmi výhodné ceny.
Krátké dodací lhůty.

Provozní doba:
Pondělí — sobota 7 — 19 hodin
Neděle 8 — 12 hodin

POKRAČOVATELÉ TYRŠOVÝCH MYŠLENEK

Již přes 130 let je neodmyslitelnou součástí českého společenského a kulturního života hnutí sokolské. Přesto, že bylo ve své historii třikrát těžce pronásledováno, vždy se znovu vzpamatovalo a pokračovalo na své cestě — na cestě výchovy čestných, tělesně i duševně zdravých lidí, vychovávalo a bude i nadále vychovávat lidi vlastenecky cítící, obětavě pracující nezištně pro svůj národ.

Bohužel ani v dnešní době není částí občanů plně chápána sokolská myšlenka, přesto však se daří i tu nejmladší generaci vychovávat po sokolsku.

Tato snaha přináší již své prvé výsledky, které sice nejsou nikde honosně hlásány, ale tím spíše mají větší cenu. Sokolští žáci v minulém roce udělali radost svým cvičitelům, a to hned dvakrát. Poprvé se představili na sokolských slavnostech v Hradci Králové, kde jejich podiové vystoupení bylo nadšeně přijato naplněným hledištěm při sokolské akademii a pojetí jejich cvičení bylo uznáno za nejlepší. V závěru minulého roku již změřili své síly v župních sokolských závodech. A vrhli se opravdu s elánem do závodu a s velkou převahou vyhráli nad ostatními žákovskými družstvy i jednotlivci. A nebylo jich málo, protože naše župa sahá až daleko za Hradec na Rychnovsko. Naši hoši se drželi znamenitě a sklidili opět obdiv celé župy. To jim dodalo nové chuti a už se pilně připravují na další jarní závody, ve kterých by chtěli opět obstát na jedničku. Budeme jim držet palce a věříme, že se ještě rozšíří jejich družstva a že jejich úspěchy budou ještě pronikavější.

Je radost pozorovat, jak již od nejmladších let cvičí svou mrštnost a odvahu, protože jejich cviky na nářadí při jejich věku budí opravdovou radost a podiv nad odvahou, s jakou je provádějí.

TJ SOKOL Nový Bydžov

FINANCE CONSULTING,
a. s. Praha

hledá spolupracovníky pro oblast Nového Bydžova a okolí.

Zajímavá práce se zajímavým finančním přínosem.

Kontakt: Dostál Lubomír, Šípkova 624,
533 41 Lázně Bohdaneč
tel.: 040/92784

MLADÍ SOKOLOVÉ OPĚT ZVÍTĚZILI

V sobotu dne 19. prosince 1992 proběhl další závod v Hradci Králové, závod ve sportovní gymnastice, nazvaný Vánoční závod sokolské všestrannosti ve cvičení na nářadí družstev a jednotlivců. Závod uspořádala TJ Sokol Pouchov v pověření Orlické župy jako pokračování závodu Velké ceny města Hradce Králové. Z naší jednoty se zúčastnilo devět žáků a opět si nevedli špatně.

V kategorii mladších žáků se umístil na prvním místě L. Smadiš, na druhém Vantura ze Sokola Skřivany a Sloupno a na třetím místě opět náš závodník M. Spejchal.

V kategorii starších žáků pak naši závodníci svedli boj se žáky z Vamberka a Týniště. Na prvním místě skončil náš závodník M. Pavelka, který měl na nářadích vyrovnané výkony. Na druhém a třetím místě skončili závodníci z Vamberka.

V kategorii družstev mladších žáků obsadilo naše družstvo I. místo, v kategorii družstev starších žáků II. místo.

Závodů se zúčastnilo celkem 60 závodníků. Byl to první závod, který pořádala Orlická župa.

M. P.

Z bohatého fondu pohlednic z novobydžovského muzea dnes reprodukujeme pohlednici náměstí, vydanou v roce 1935 nákladem knihkupce B. Holečka. — V pravé části západní fronty vidíme odleva hotel Schroll se zahrádkou, Kazdovo pekařství a Skřivanovo uzenářství, ze severní fronty náměstí obchody Jana B. Doležala a Reginy Polákové. Kdo z podnikatelů nynější proluku v západní frontě náměstí opět zastaví?

120 LET GYMNÁZIA 1873-1993

Staletí existuje město Nový Bydžov. A již 120 let trvá jeho svazek se zdejším gymnáziem. Soužití města a školy se za tuto dobu pevně dostalo do povědomí široké veřejnosti. Každé město si pěstuje instituce, které mu přinášejí věhlas, a každá škola se hrdě hlásí k městu, které jí vytváří zázemí. Kvalita vzájemného vztahu je prověřována těžkostmi každodenního života. A my všichni dnes žijeme v revoluční době plné nových možností, ale i velkých těžkostí.

Gymnázium v Novém Bydžově vytváří v našem regionu základnu pro přípravu uchazečů o vysokoškolské studium. Stále hledá a nabízí možnosti zkvalitnění svého působení tak, aby se v maximální míře mohly realizovat náročné představy mladých lidí o jejich životní dráze. V učebních plánech gymnázia narůstá volitelnost předmětů podle zájmu a potřeb žáků, zvyšují se možnosti učitelů ve vztahu k hloubce a rozsahu probíraného učiva, variabilní se stává i délka gymnaziálního studia. Žádná škola určitě nikdy nebude svou oblíbeností konkurovat diskotékám a sportovním zápasům, ale tvář gymnázia je rozhodně přívětivější než v minulosti. A pokud si žáci kromě příjemného pracovního prostředí odnesou ze středoškolských studií i vysoký stupeň znalostí, nebude důvod hledět do budoucnosti s obavami.

Školy dnes upravují své cíle podle množství přidělených finančních prostředků. Čekají, jak bude prosperovat výrobní sféra a co zbyde na tu nevýrobní. Ale přitom i ve školství se „vyrábí"! Formují se lidé, jejichž um a schopnosti přispějí k věhlasu státu, města, školy i výrobní sféry. S odstupem let se investované prostředky vrátí. Pokud byly investovány. Proto novobydžovské gymnázium nakupuje drahé učebnice, počítače, učební pomůcky, proto město zkvalitňuje pracovní podmínky jednotlivých škol vybudováním školní jídelny, proto . . . Vyřešených úkolů je spousta, nevyřešených snad ještě víc.

Stodvacetiletá historie je dostatečným důvodem k malému zastavení, ohlédnutí se a vydechnutí. Starší generace měla zájem spojit toto zastavení s krásnou tradicí merendních slavností, ale ty nenalezly organizátora ani stoupence mezi mladší generací. Město lituje, ale nenaléhá. I tak se projevuje tolerance ve vzájemném vztahu. Doba zatím vyzdvihla tradici velkolepých maturitních plesů gymnázia, ředitelé novobydžovských středních škol se snaží prosadit tradici středoškolského poháru a čas jistě přinese i další podněty. Město i škola se mohou ohlédnout za společně prožitými lety. Na velké oslavy a dlouhý odpočinek však není čas. Nový Bydžov i jeho gymnázium mají právě teď svou budoucnost ve svých rukou.

PaedDr. Jaroslav Šedivý,
ředitel školy

LANGR a VANÍČEK
v Novém Bydžově, ČSA 7
elektrozávod
tel. 0448/22693

Provádíme:
— montáže a opravy elektrických instalací,
— montáže el. přímotopných topení,
— opravy el. spotřebičů.

Prodej pro podniky i občany:
— elektroinstalačního materiálu, spínačů, přístrojů, kabelů i vodičů,
— elektrospotřebičů zn. ETA, BOSCH, ROWENTA, MOULINEX a BRAUN,
— mrazících pultů, lednic, sporáků a praček,
— ručního el. nářadí firmy BOSCH.

Velkoobchodní prodej:
— kabelů, šňůr, domovních spínačů a zásuvek.

Zdeněk
Matějovský

- střižní zboží
- ložní soupravy
- ubrusy
- prošívané deky a polštáře
- deky

Masarykovo náměstí
NOVÝ BYDŽOV

VÁŽENÝ PANE J. K.!

Při svém nástupu do funkce jsem byl upozorněn člověkem, jehož názorů si hluboce vážím, na jednu nepříjemnost, které bych se měl vyvarovat. Jsou to odpovědi na anonymní výpady v tisku. Ten světaznalý radní tu střídavou korespondenci přirovnal k ping - pongu, kdy slovní míček létá k potěše anonyma nekonečně sem - tam. Neposlechl jsem, avšak netrvalo dlouho, dal jsem mu za pravdu.

Vy jste ovšem jiný druh anonyma, máte pravdu a co víc, snahu o nápravu věci, proto Vám tedy odpovídám. V úvodu dopisu říkáte, že největší ostudou našeho města jsou telefonní automaty. Já vím sice o ostudách větších, ale jinak s Vámi souhlasím, a to i v další poznámce, že vandalů se asi nezbavíme nikdy. Ono vychovat člověka tak, aby se nesnižoval k hovadinám, jako je ničení telefonních automatů, protože je to prostě pod lidskou úroveň, je proces dlouhodobý a řada lidí u nás je teprve na jeho počátku.

Jednal jsem s příslušným zástupcem spojů, který mně dokázal, že oprava telefonních budek v Novém Bydžově je řádně objednána u odborné firmy, která má normálně tolik práce, že se zatím k vyřízení této objednávky nedostala. Chci věřit spolu s ním, že tak učiní co nejdříve, budky ve vrchní části zasklí silným drátěným sklem a dole dají silnější plech, který přece jen víc vydrží, než Vámi navrhovaný sololit, který takové hovádko prokopne s potěšením.

Jinak dle vysvětlení odborníka automat není funkční proto, že je už od poledních hodin mincemi přeplněn, nýbrž proto, že někdo do otvoru nacpal něco, co tam nepatří, a tím není možné další mince zasunout. Byl jsem ujištěn, že telefonní budky jsou pravidelně objížděny tak často, že k naplnění zásobníku mincemi nemůže dojít.

Doufám, že vše řečené byla pravda, že v době, až vyjde Novobydžovský zpravodaj s tímto článkem, bude jeho obsah už patřit minulosti, opravené a zkrášlené telefonní automaty budou okrasou města Bydžova.

Jsem s pozdravem

Karel Šprinc, starosta

STŘEDOVĚKÝ PŮDORYS NOVÉHO BYDŽOVA

SKUTEČNOST A PŘEDSTAVY

Jaroslav Prokop v Novobydžovském zpravodaji č. 5/92, s. 9 zpochybnil závěry mého článku na výše uvedené téma, publikovaného v č. 1—2/89, s. 12—14 téhož časopisu. Rád bych k této kritice zaujal stanovisko, neboť s jejím obsahem nesouhlasím.

Úvodem bych chtěl zdůraznit, že můj původní článek byl pouze stručným populárním shrnutím celého tématu, tedy výtahem z mnohem rozsáhlejší práce, která pro svůj rozsah nakonec nebyla publikována v avízovaném sborníku Archaeologia historica, bude však otištěna v dohledné době m. j. jako součást studie Architektura a společnost Pocidliní, která vychází jako příloha časopisu Chlumecké listy.

Přesto však základní omyl kritiky není podmíněn znalostí pouze této zkrácené verze. Obecně je třeba si uvědomit, že poznání středověkého půdorysu jakéhokoli sídla může být dnes pouze přibližné, pokud se nemůže opřít o výsledky archeologického výzkumu. Ten v novobydžovském případě k dispozici dosud není, proto zbývá jen možnost kombinace písemných zpráv a mapových děl. Nejstarším přesným mapovým zobrazením Nového Bydžova jsou mnou i J. Prokopem použité mapy z r. 1841. Nejde ovšem o tzv. indikační skicu, ale o tzv. císařský otisk mapy stabilního katastru, uložený v Ústředním archívu geodézie a kartografie v Praze a s ním takřka identický rukopisný plán z novobydžovského muzea. Oba tyto plány zachycují stav půdorysu po více než pěti stoletích jeho existence. Mohou být tedy pomůckou pro studium středověkého půdorysu jen v základních rysech, neboť detailní podoba půdorysu se přirozeně měnila. Tento vývojový proces by dobře ilustrovalo i srovnání těchto plánů s mapou dnešního stavu. Přitom změny za posledních 150 let se děly kontinuálně, bez větších katastrof, zasahujících do podoby města (vyjma požáru židovské čtvrti r. 1901).

Půdorys města r. 1841 tedy přirozeně není identický s půdorysem na počátku 14. století. Pozměňovaly jej četné zhoubné požáry (např. r. 1420), a zejména zánik minoritského kláštera v prostoru pozdější židovské čtvrti a stavba zděných hradeb na počátku 16. století. Přesné rozměry z r. 1841, jimiž J. Prokop argumentuje, ve skutečnosti argumenty nejsou, pomineme-li i některé nepřesnosti, např. když porovnává vzdálenost 409 m mezi vnitřními líci obou bran s mým údajem 369,5 m, který se však vztahuje na (kratší) vzdálenost hran domovních bloků (!).

Nejvíce pozornosti J. Prokop věnoval rozměrům náměstí. Z jeho kritiky vyplývá, že stav r. 1841 ztotožňuje se stavem na počátku 14. století a vylučuje, že by se náměstí mohlo zmenšit o 20,3 %. Přesto považuji za nepochybné, že k tomu došlo, ač ne pouze přistavováním podsíní, jak jsem se nepřesně vyjádřil. Pohlédneme-li na J. Prokopem otištěný plán a zaměříme-li se na severní stranu náměstí, je postup zmenšování plochy zřejmý i v této době. Tři novější zděné domy (značeny černě) totiž výrazně předstupují před líc starších domů dřevěných (nevybarveny). Dalším argumentem, ukazujícím na nesprávnost kritiky, jsou kolmé dvojice ulic, vybíhajících z koutů náměstí. Na plánu z r. 1841 jsou jejich ústí již „vysunuta" z plochy náměstí v důsledku postupného zmenšování jeho plochy. V jihovýchodním koutu to vedlo k složitému zalomení domů, aby byl přístup i za těchto podmínek umožněn. Je přitom nepochybné, že tyto ulice tvořily původně s příslušnými hranami náměstí přímky, neboť jedině tehdy bylo možno je vyměřit. Doporučuji znovu si prohlédnout srovnávací plán č. 1 v mém článku, který porovnává moji rekonstrukci původního stavu půdorysu se stavem r. 1841.

Pokud jde o další rozměrová srovnání, kterými J. Prokop argumentuje, platí o nich prakticky totéž. Především nelze nic dokazovat vztahy k městskému opevnění, které vzniklo mnohem později než vlastní půdorys. Pokud jde o rozměry „předměstského čtverce", i tam je nutno předpokládat postupné porušení pravidelného vyměření. Že základní tvrzení, tedy vzdálenost 8 provazců od středu náměstí, platí, ukazuje opět již zmíněný srovnávací plán.

Co říci závěrem? Výjimečnost novobydžovského půdorysu ukazuje mimo veškerou pochybnost na ideální kompoziční schéma. Jeho stopy a základní rysy byly r. 1841 a jsou ještě dnes jasně patrné (viz opět srovnávací plán). Je velmi pravděpodobné, že podle rekonstruovaného schématu bylo město skutečně vyměřeno. Později zaznamenatelné deformace jsou zřejmě dílem postupného pozdějšího vývoje, třebaže nelze zcela vyloučit vznik některých z nich při lokaci města. To vše je samozřejmě pouze hypotéza, kterou je nutno podrobit zkoumání. Potvrzení či vyvrácení však může přinést pouze archeologický výzkum. Kritiku J. Prokopa považuji za zcela mylnou, neboť se míjí s podstatou problému a její argumentace postrádá smysl.

Karel Kuča

PŮDORYS A OPEVNĚNÍ

Vzhledem k tomu, že připravuji rozsáhlejší odborný článek o středověkém půdorysu Nového Bydžova, v němž budu detailně analyzovat rozměření zakládaného města a na jednotlivých příkladech doložím nesprávnost závěrů ing. arch. Karla Kuči, uvádím na tomto místě jen několik poznámek k předchozímu článku.

Moje kritika vznikla na základě znalosti obou autorových textů, ba dokonce slabiny schematu ideální zástavby zakládaného města zřetelněji vystupují právě v práci, která měla vyjít ve sborníku Archeologia historica.

Místo aby K. Kuča vyšel z půdorysu zachovaného v základních rysech (nikoli samozřejmě v detailech) ještě v roce 1841, vytvořil zcela mechanicky nové ideální schéma odvozené z násobků nesprávně zvolené jednotky délkové míry. Tím se dostal — v rozporu s praxí stavebního práva středověkého města — k nevysvětlitelným „pozdějším" přesunům domů na úkor plochy náměstí a dospěl až k absurdnímu závěru, že „nelze nic dokazovat vztahy k městskému opevnění, které vzniklo mnohem později než vlastní půdorys". Podle K. Kuči by tedy zakladatelé města

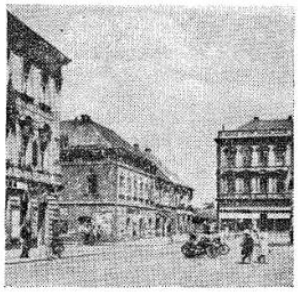

v severní části nejprve vykopali příkopy opevnění ve stejné vzdálenosti od středu náměstí jako na jihu, ale později při stavění zděných hradeb, kdy už dávno bylo město původním

opevněním značně sevřeno a stavělo se na předměstích, potomci zakladatelů měli původní příkopy zasypat a blíže k náměstí vykopat nové a plochu města v hradbách ještě zmenšit!

Na rozdíl od K. Kuči mne studium přivedlo k jednoznačnému závěru, že pozdější hradby města navázaly i na severu na původní opevnění, k jehož vyměření došlo současně s vytyčením dvou hlavních os, náměstí, ulic, městských bloků a jednotlivých městišť. Archeologický průzkum by nám nepochybně mnohé osvětlil detailněji, ale už nyní lze v základních rysech ve shodě s nově zjištěnou jednotkou délky odvodit půdorys zakládaného města. Dosaženou mírou geometrické osnovy — i když neuplatněné zcela důsledně — zůstává i tak půdorys Nového Bydžova jedinečným příkladem vrcholného středověkého urbanismu.

Závěrem ještě dvě glosy. Nejstarším přesným mapovým zobrazením města je opravdu katastrální mapa stabilního katastru z roku 1841 (všeobecně označovaná jako indikační skica), jejíž litografické a kolorované kopie z fondu muzea jsem pro měření použil. Pokud autor konkrétně ukazuje pouze na nepřesnost následujícího údaje — porovnal jsem vzdálenost 409 m mezi vnitřními líci obou bran s autorovým údajem 369,5 m, který se však vztahoval na kratší vzdálenost hran domovních bloků — upřesňuji: proti autorem

uváděných 369,5 m při přeměření na mapě zjistíme 386,8 m — tedy rozdíl 17,3 m.

Jaroslav Prokop

VZPOMÍNKY NA POČÁTKY GYMNÁZIA

V roce 1923 při příležitosti padesátého výročí založení novobydžovského reálného gymnázia uveřejnil místní obchodník Rudolf Peržina rozsáhlé vzpomínky na počátky školy, z nichž uvádíme několik úryvků. (K oslavě 50letého trvání reálného gymnasia v Novém Bydžově, Kraj bydžovský 6, 1923, č. 5, 6 a 7.)

*

„... V první primě bylo celkem 69 žáků, z nichž dosud — pokud zjištěno — 26 zemřelo.

Prvním ředitelem byl Petr Ritter (učitel přírodopisu), prvním třídním primy Frant. Pakosta (latina), dále prof. Frant. Pšenička (počty, němčina), dále prof. Frant. Fousek (čeština, zeměpis), prof. Josef Schönberg (kreslení, krasopis), P. Červinka Frant. (náboženství). Počátkem druhého půlletí škol. roku přišel prof. Eduard Malý (přírodopis, počty).

Jak výtečnými učiteli byli nám ředitel Ritter a páni Fousek, Pšenička a Malý, tak ubohým a slabým byl Frant. Pakosta. Kdyby se měly vypisovati ty různé episody, jež se odehrávaly v jeho vyučovacích hodinách — nikdo by dnes nevěřil, že něco podobného mohlo býti možným. Křik a hluk dostupoval takové výše, že učitelé z obecné školy, kteří měli své třídy na téže chodbě, přicházeli k nám do parvy s rákoskou v ruce, aby zjednali pořádek. Pan Pakosta zemřel r. 1915 v Jihlavě jako suplent. — . . .

V roce 1874 přišli na ústav noví učitelé, ředitelem stal se p. Václav Otakar Slavík, učil v I. ročníku zeměpisu, v II. též dějepisu, prof. Eduard Malý přírodopis, fysiku, mathematiku, P. Červinka náboženství, prof. Alois Grohman byl třídním v II. ročníku, prof. Theodor Novák byl třídním v I. roč., učil latině, češtině, němčině a ve III., později i IV. roč. reálném oddělení francštině. Po prvním pololetí tohoto školního roku přišel též p. Jan Vavřina, krasopis, kreslení a rýsování, jenž vystřídal p. učitele Schönberga, zpěvu učil nás pan Jan Čížek, učitel obecné školy. . . . S(e) . . . spolužáky jsem postoupil ponejvíce až do III. ročníku, ač se počet též ztenčil, neb v druhé nás bylo 49 a ve třetí 32, z třídy té jsem já též odešel na školu odbornou. Ve IV. zůstalo pak i s repetenty 23 žáků. Nejslabší byla ale první quarta, ze 71 žáků I. ročníku navštěvovalo tuto celkem 15 žáků, z toho bylo 11 gymnasistů (jak jsme říkali ústaváků) a 4 na oddělení reálném (republikáni), rozdíl byl tehdy jen ten, že když oni měli hodiny řečtiny, tito měli francštinu. Francštině vyučoval pan prof. Novák Theodor, řečtině v III. třídě pan ředitel Slavík, ve IV. p. prof. Grohman. . . .

Ve III. ročníku 1876 — 7 přišli na ústav nové dvě učitelské síly, a sice páni: prof. Vil. Šála pro dějepis a zeměpis a prof. Josef Košťál pro němčinu a češtinu, učil nás též tělocviku. Tenkrát se vyčovalo až do školního roku 1877 — 78 ve staré reálné škole vedle nynějšího gymnázia na rohu, nová budova byla teprve školním rokem 1877 — 8 otevřena.

Každoročně před ukončením škol. roku (vždy buď dne 21. června v den sv. Aloise, aneb až ku konci června) byl pořádán školní výlet společný celého ústavu do blízkého lesa neb míst vůkolních, na nějž se již dlouho před tím veškeré žactvo, ale i celá veřejnost velmi těšila a širší obecenstvo nejen místní, ale i vůkolní neskrblilo hojnými příspěvky hmotnými i dary jídel a nápojů výlety tyto podporovati. Tam byla pořádána tělocvičná představení, deklamováno, hráno divadlo a různé hry a jiné všelijaké atrakce.

Takové výlety pořádány byly v roce 1874 do „Avarských valů" u Hrubých Kozojed, r. 1875 do Chlumce n. C. „na Střelnici", roku 1876 do „bažantnice" velkostatku V. Hlušic, roku 1877 do městského lesa „Chlumu", kde jsme za řízení pp. prof. Šály, Nováka a Košťála dávali dramatickokomicko-sympfonicko-legrační krvavou operu „Rinaldo-Rinaldini".

Své učitele jsme měli vesměs rádi a ve velké vážnosti, hlavně arci pány profesory: Malého (jemuž jsme tenkrát říkali „děda"), Viléma Šálu (tatík), Josefa Košťála (chasník) a Theodora Nováka, my věděli jsme totiž, že mají s ředitelem Slavíkem při i mimo konferenci o nás častěji tuhé boje a že tito zde jmenovaní pánové jsou našimi ochránci a zastánci, kde pan ředitel při své velké, může se říci pedanterii, zapomínal vždy svých bujných mladých, studentských let na gymnasiu v Jičíně. —

Těšili jsme se opravdově na hodiny vyučování těchto pánů učitelů a to tím více, kdy pan prof. Malý nás při spokojenosti s námi angažoval na práci do zahrady (rytí, zalévání atd.), to bývalo vždy velké gaude, aneb pan prof. Šála při dějepise nám pro snažší studování různé „puntíky" udával; pan prof. Košťál zase o válce roku 1866 nám často a často vyprávěl (byl rodákem z Rozběřic u Hradce Král. a co student vše s sebou prodělal), vždy svoje vypravování zakončil: „Ale vy, ‚chasníci', jak nebudete své lekce uměti, nikdy vám více nebudu vyprávět" — a měli jsme všecky úkoly v pořádku — život bychom snad za ty pány dali.

Pánové tito působili na ústavě zdejším, později vyšším gymnasiu — mimo pánů Nováka Th. a Grohmana Al. — ještě mnoho roků a my již v praktickém životě a samostatní často jsme se s nimi stýkali a o různých případnostech z naší školní doby vzpomínali.

První pozemskou pout zde dokonal pan prof. Vavřina Jan, zemřel roku 1883, pak pan prof. Malý, pan prof. Šála zemřel na Král. Vinohradech a p. prof. Košťál zemřel co škol. rada

Pokračování na str. 10

Dokončení ze strany 9

ve výsl. v Bubenči r. 1921. Jaké lásce se tito pánové u svého žactva těšili, o tom svědčila ona hojná účast jich při jejich pohřbu, hlavně při pohřbu pana prof. Malého — sjeliť se bývalí žáci i z nejvzdálenějších krajin, aby jemu poslední poctu prokázali. Pan prof. Th. Novák přešel v roce 1878 na gymnasium v Roudnici n. L. a pak na gymnasium v Příbrami, co ředitel tam zemřel. Pan prof. Alois Grohman byl od 1879 na gymnasiu v Hradci Králové. Ředitel V. Slavík zemřel co učitel „Minervy" ve výslužbě v Praze. . . .

Byl bych zapomněl též zmíniti se o hlavní osobě tehdejšího ústavu, našeho „školníka" starého Dlaska (říkali jsme mu doktor Zvonil). Byla to typická figura pravého staromódního školníka, kde bez jeho sankce se na ústavě nic nedělo: „My to nedovolíme", „my sme se usnesli" atd. atd., ale jinak dobrák člověk, který nám ochotně za malou dávku „Magadoru" vždy výsledek konference neb jakéhokoliv usnesení ze sboru učitelského, ještě teplý, se zárukou nejpřísnějšího mlčení, sdělil dříve, než ještě ve třídě hlášeno neb čteno bylo." . . .

J. P.

DNY ŽIVOTA

M. A. Nováková-Nevyjelová

Zvykli jste si
zamáčknout svůj den
jako oharek cigarety,
nebo jej rozšlápnout
do prachu cesty,
nebo jej utopit
v kaluži deště
či ve sklence vína,
jehož chuť
ani vychutnat nedovedete
jako každý,
kdo pije přes míru.

Ani život nejde žít přes míru,
aby v něm nakonec nicotné vzpomínky
neplavaly jako leklé ryby břichem vzhůru.
Nešlapte po svých dnech.
Každý z nich může být vzpomínkou,
tou jedinou vydatnou potravou stáří.

zajímavosti

VAROVÁNÍ MUDr. ESOPA. Když valné shromáždění obecního výboru jednalo dne 23. března 1862 o stavbě nové radnice, pronesl MUDr. Josef Esop projev, ve kterém mimo jiné řekl:

„Nechá se skoro s jistotou předvídati, že budou krajské úřady co nevidět i v Čechách vyzdviženy a že se na jich místo zřídí zase větší okresní úřady, asi jako bývala hejtmanství před rokem 1855. Město naše může dle polohy a důležitosti své na sídlo takového úřadu spravedlivý nárok činiti a městská rada toho mínění, že by takový úřad ve všem ohledu znamenité výhody městu způsobil, kdyby mu zde sídlo vykázané bylo. Dále musíme připomenouti, že město naše jest přirozené střediště krajiny mezi Hradcem, Jičínem, Poděbrady a Pardubici, že má a musí sobě za úlohu vzíti, aby se opravdovým vůdcem této krajiny stalo.

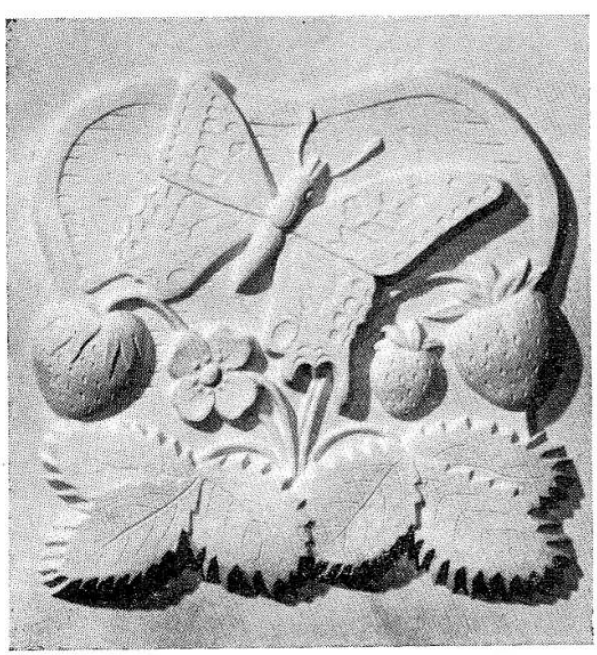
To bude ale jen tenkráte možné, když se stane spolusídlem takového úřadu politického. Když se bude moci obec naše dostatečnými místnostmi pro takový úřad vykázati, potom troufáme, že nebude závady a pochybností, abychom takový úřad sem dostali.

Není však radno mysliti: ‚Proč bychom se o to namáhali, ten úřad nám beztoho ujíti nemůže, očekávejme tedy nečinně a mlčky příchod budoucích věcí'.

Takové jednání aneb spíše nejednání bylo by nanejvejš zpozdilé, neboť máme v sousedním městě Chlumci nebezpečného soka a konkurenta, který se novým postavením svého bývalého pána stává ještě více nebezpečným. Mohlo by tedy býti podobné smýšlení mnoholetou záhubou pro naše město, jako bylo záhubou přestěhování krajského úřadu do Jičína, jako bylo záhubou položení silnice hradecko-pražské přes Chlumec! Obě tyto hlavní nehody předkové naši svou netečností, svým nerozumem a svou nesvorností zavinili, začež je věčná a zasloužená předhůzka potomků stíhá. Nechtějte tedy, pánové, následovati chyby předků svých a nechtějte na sebe uvalovati kletbu pokolení budoucích.

A tak končím svou řeč heslem starořímským: ‚Videant consules, ne quid res publica detrimenti capiat!" — (Řečník použil poněkud pozměněného Ciceronova výroku z Řečí proti Catilinovi 1, 2: Videant consules, ne quid detrimentum res publica capiat. — Ať konsulové dbají, aby stát neutrpěl nějakou škodu.)

J. P.

K 50. výročí úmrtí akad. sochaře Zdeňka Dvořáka (24. 7. 1897 v Hlušicích — † 25. 2. 1943 v koncentračním táboře v Osvětimi) reprodukujeme z muzejní expozice reliéf „Červen" z posledního cyklu „Měsíce" (1942).*

ZA BOHUMILEM HORYNOU

* 12. 6. 1914 — † 8. 2. 1993

Naposledy mě Mistr Horyna navštívil v muzeu několik dní před svým tragickým odchodem. Jako obvykle jsme mluvili o výtvarném umění, o výstavách, o novinkách v Praze... S velkým zápalem vyprávěl, co všechno ještě musí udělat, a těšil se na první jarní dny, kdy bude moci se skicářem opět vyjít do plenéru. Těšil se, že i naše město se dočká své galerie . . . Žel, byl to náš rozhovor poslední.

Paleta byla opuštěna, ale dílo obdivuhodné tematické šíře a výrazného výtvarného rukopisu tu zůstává — od skic v kresbě, akvarelu a pastelu po olejomalby — portréty, zátiší, městské scenérie a volné krajiny, oživené často člověkem.

B. Horyna rád přiznával svoje velké umělecké lásky a vzory. Ze světových autorů nejvíce obdivoval Vincenta van Gogha, Paula Gaugina, Henri de Toulouse — Lautreca, Edvarda Muncha a Constanta Permeka, z domácích zejména Františka Tichého, Karla Černého a dva velké krajany — Bohumila Kubištu a Václava Špálu.

Přes umělecké lásky a vzory však B. Horyna nikdy nešel cestou nápodoby či odvozeného postupu. Umělecká poctivost a až nezdravá autokritičnost jej trvale vedly k postupnému dotváření a obohacování osobitého výtvarného projevu. Zaznívá v něm základní expresívní akord, provázený často ozvěnou jímavého lyrismu. Kompoziční jistota umělce přivedla k energickému rukopisu s bohatou škálou barevných past, kladených v souzvuku i záměrné disharmonii v reliéfních strukturách.

Mistru Horynovi zvlášť učarovala krajina rodného Novobydžovska. Sem se znovu a znovu vracel, zde, v Novém Bydžově, také zvolil místo svého pobytu v posledních letech. Po Stanislavu Hudečkovi (1872 — 1947) se stal dalším významným malířem této krajiny. Zachytil její skrytou a mizející krásu starých chalup a stodol s dominantami kostelíků, ale i těžkou práci venkovského člověka. Paleta B. Horyny doslova objevila dosud netušené proměny krajinných partií Novobydžovska a převedla je v jedinečné scenérie s nezaměnitelnou patinou tohoto kraje.

B. Horyna byl v oblasti umělecké tvorby vždy k sobě přísný, a to i tam, kde by jiní už dávno považovali práci za ukončenou. Proto jeho samostatné výstavy přišly tak pozdě. Po výstavách v Novém Bydžově a v Lišově v roce 1984 a v Čelákovicích v roce 1987 se v roce 1989 uskutečnila dosud největší souborná výstava umělce v Okresním muzeu a galerii v Jičíně. Na přání Mistra Horyny jsem měl čest tuto výstavu zahájit.

Už tam jsem připomněl, kolik zůstáváme tehdy pětasedmdesátiletému umělci dlužni. O to tísnivější pocit prožíváme po Mistrově odchodu. Dluh velkému umělci Novobydžovska bychom měli splatit.

Jaroslav Prokop

B. Horyna — Novobydžovský motiv

POSLEDNÍ VÝSTUP

Snad v tom bylo něco symbolického, když se autobus s bydžovskými ochotníky a diváky blížil k pardubickému krematoriu. Padla jim na mysl krásná role Anežky Řehákové, která v roli Zellingerové ve hře pardubického režiséra a dramatika „Mistr ostrého meče" slavila takový úspěch před léty v bydžovském divadle.

Dnes opět jedeme do Pardubic, ale ve zcela jiném poslání. Jedeme se naposledy rozloučit s naší dlouholetou členkou, která nedávno vstoupila do svého 95. roku života, ze kterého celou polovinu prožila s námi v divadle.

Jak skromně žila, o to větší osobností byla na jevišti. Mnozí z těch, kteří dnes naplnili autobus, vzpomínali na její role a na chvilky, které jim naše zvěčnělá na jevišti připravila.

Vzorná maminka, manželka a babička si našla ještě dost času, aby se věnovala své velké lásce, ochotnickému divadlu. A proto tím je naše duše zarmoucenější a ztráta na nás doléhá tím tísnivěji. Nebylo mnoho takových osobností na jevišti, jakou byla naše „matka Řeháková", jak jsme byli zvyklí ji jmenovat. To vlídné slovo, porada přímo při studiu her, to nám v posledních letech chybělo. Byla však s námi neustále ve styku a tím víc nám bude chybět. Život se naplnil, zazvonilo se k poslednímu dějství a pak zapadla opona navždy. Nezapadnou však vzpomínky těch, kteří ji znali. Dokázali to na posledním rozloučení v pardubickém krematoriu.

Pokračování na str. 12

Dokončení ze str. 11

Odešla za řadou těch, kteří ji v cestě poslední již předešli.

A tak na cestu za oponu života poslední sbohem, poslední dík i za ty tisíce diváků, kteří plnili hlediště při jejích představeních.

Poslední také, velmi smutné, sbohem za hrstku těch, kteří táhli tu divadelní káru spolu svorně s ní. Těm bude její dobrota a přátelská pomoc nejvíce chybět.

Ještě jednou dík za všechno, „matko Řeháková"!

Loučí se s Vámi

Vaši
členové z divadelního souboru
„Jirásek"

Naši matriky

Prosíme čtenáře, aby omluvili chyby v minulém čísle, vzniklé při přepisu: místo Hradecký má být **Hradický** a místo Jarošová správně **Javůrková**.

Děkujeme

NAROZENÍ

1992

1. 12. **Klozová Adéla**, Nový Bydžov, J. Fučíka 892
1. 12. **Dömeová Anna**, Nový Bydžov, Třída B. Smetany 1630
2. 12. **Větrovský Michal**, Nový Bydžov, Jana Maláta 1874
9. 12. **Kubánková Michaela**, Nový Bydžov, Třída B. Smetany 1188
13. 12. **Gerhardtová Jana**, Nový Bydžov, Jánská 1460
15. 12. **Hanuš Josef**, Nový Bydžov, Marka Bydžovského 1123
16. 12. **Kasal Jaroslav**, Nový Bydžov, Družstevní 167
17. 12. **Hájek Miroslav**, Nový Bydžov, Revoluční třída 18
20. 12. **Machová Nikola**, Nový Bydžov, Merendní 1901
23. 12. **Ondráčková Nela**, Nový Bydžov, Dr. M. Horákové 1559
31. 12. **Vykouková Karla**, Nový Bydžov, Turkova 1339

1993

11. 1. **Kohoutová Tereza**, Nový Bydžov, U jatek 968
12. 1. **Medková Lia**, Nový Bydžov, Josefa Jungmanna 1488
13. 1. **Matějka Lukáš**, Nový Bydžov, V ráji 1302
21. 1. **Vondrušková Diana**, Nový Bydžov, Dukelská třída 1134

SŇATKY

1992

31. 10. **Jindřich Laštovička**, Praha, Hlubočepy, Prosluněná 558/7
Lucie Orlová, Nový Bydžov, J. Fučíka 854
21. 11. **Radomír Smékal**, Nový Bydžov, Al. Jiráska 531
Jitka Fučíková, Nový Bydžov, Al. Jiráska 531
18. 12. **Djamel Kandoussi**, Nový Bydžov, Revoluční třída 18
Lada Moravcová, Praha, Záběhlice, Choratická 2734/6
19. 12. **Josef Mydloch**, Nový Bydžov, Josefa Jungmanna 1620
Ludmila Šimáková, Chlumec nad Cidlinou, Na vinici 204/IV.
19. 12. **René Tomášek**, Nový Bydžov, Brigádníků 211
Alena Kohoutová, Sloupno 136
19. 12. **René Truxa**, Nový Bydžov, Marka Bydžovského 1150
Renata Tesařová, Nový Bydžov, J. Fučíka 892
19. 12. **František Kurka**, Červená Voda 16, okres Ústí nad Orlicí
Iveta Flegrová, Nový Bydžov, Na Otmarce 337

1993

23. 1. **Zdeněk Wetter**, Česká Třebová, Na slunečné 1923
Daniela Lelková, Nový Bydžov, Bratří Mádlů 225
23. 1. **Rudolf Valášek**, Kasalice - Kasaličky 35
Soňa Flegrová, Nový Bydžov, Na Otmarce 337
30. 1. **Petr Hazdra**, Nový Bydžov, V. Kl. Klicpery 624
Iveta Bastařová, Nový Bydžov, V. Kl. Klicpery 624

ÚMRTÍ

1992

24. 11. **Česáková Marie**, 65 let, Nový Bydžov, Vysočany 44
24. 11. **Zelenková Irena**, 72 let, Nový Bydžov, Chudonice 22
24. 11. **Nedvěd Otakar**, 82 let, Nový Bydžov, Karla IV. 210
26. 11. **Dvořák Josef**, 83 let, Nový Bydžov, Revoluční třída 266
3. 12. **Novák Josef**, 47 let, Nový Bydžov, J. Fučíka 891
8. 12. **Žaloudek Josef**, 84 let, Nový Bydžov, K. V. Raise 179
9. 12. **Macháčková Věra**, 65 let, Nový Bydžov, Osecká 732
10. 12. **Mixová Marie**, 76 let, Nový Bydžov, V ráji 1306
11. 12. **Brettová Josefa**, 85 let, Nový Bydžov, Třída B. Smetany 1787
12. 12. **Řeháková Anežka**, 94 let, Nový Bydžov, Marka Bydžovského 1152
15. 12. **Košťálová Růžena**, 95 let, Nový Bydžov, 28. října 1673
16. 12. **Josková Olga**, 87 let, Nový Bydžov, Masarykovo náměstí 1144
19. 12. **Lakatoš Zoltán**, 56 let, Nový Bydžov, U jatek 795
21. 12. **Staněk Jaroslav**, 36 let, Nový Bydžov, Na Švarcavě 1261
29. 12. **Douša Otakar**, 71 let, Nový Bydžov, Třída B. Smetany 1649
29. 12. **Pokorná Františka**, 87 let, Nový Bydžov, Jana Nerudy 1697
31. 12. **Moravec Rudolf**, 75 let, Nový Bydžov, Jana Žižky 675

1993

2. 1. **Folbergrová Marie**, 86 let, Nový Bydžov, 28. října 1610
4. 1. **Samková Marie**, 80 let, Nový Bydžov, Metličanská 1102
5. 1. **Priškin Vojtěch**, 68 let, Nový Bydžov, U plovárny 1416
7. 1. **Šmidrkalová Marie**, 86 let, Nový Bydžov, Vysočany 19
10. 1. **Apoštol Jaroslav**, 70 let, Nový Bydžov, J. Fučíka 768
16. 1. **Hruška Vladimír**, 58 let, Nový Bydžov, K. V. Raise 174
17. 1. **Vorel František**, 70 let, Nový Bydžov, Na svépomoci 187
22. 1. **Turková Jaroslava**, 60 let, Nový Bydžov, Třída Čs. armády 1551

Za projev soustrasti nad úmrtím mého manžela děkuje

ALENA VORLOVÁ s rodinou.

NOVOBYDŽOVSKÝ ZPRAVODAJ

Vydává Městský úřad v Novém Bydžově pravidelně - jednou za dva měsíce. Odpovědný redaktor Jaroslav Prokop.

Adresa redakce: Městský úřad, 504 01 Nový Bydžov, tel. 23011.

Povoleno OK ONV v Hradci Králové pod čj. 2/88. Tiskne V. & A. Janata, Nový Bydžov. Náklad 1200 výtisků. Mimobydžovským zájemcům zasíláme časopis poštou.

Cena jednoho čísla 5 Kčs.

Uzávěrka příštího čísla 10. 4. 1993.